

AKADEMIAREN EKITALDI AMAIERAN

*Jose Mari Iriondo,
aurkezlea*

Banango zaharra

*Angel Arkarazo
Jose Antonio Azkorbe*

Durangerrian hain ezaguna den Dantzari Dantza edo Ezpata Dantza osatzen duten 9 dantzetatik aparte bada, ohorezko agurra legez erabiltzen dena: *Banako zarra* deritzona. Herriko jende xeheak –ez agintariek– egiten zituzten ospakizunetan dantzatzen zena (dantza zibila).

Auzoko jaietan eta Meza ondoren ohi zenez, bertako mutil talde batek *Soka Dantza* egiten zuen bertara neskatilek gonbidatuz. *Aurreskuak* eta *Atzeskuak* aukeratzen zituzten neskatilei ohorezko agurra egiteko eta orduan dantzatzen zuten *Banako zarra*.

Beraz, herritar arruntei eskainitako ohorezko *Agur Dantza* bat. Horregatik dantzatu nahi izan diogu Jose Luisi, bere lagunok, herritar xumetzat daukagulako.

* * *

Instituzioen opariak:

1. Abadiñoko Udalaren izenean, Javier Uriarte, alkate jaunak, herriko ezaugarririk esanguratsuenetako bat den *Muntsaratz* dorretxearen irudia eskaintzen dizu.

* * *

2. Garai, Izurtza eta Mañariko udalen oparia.

Kontuan izanik Jose Luis Lizundia Askondo jauna, Garai, Izurtza eta Mañaria udaletako idazkaria izan zela 1961-1971 urte bitartean, ohorea da, herri horien izenean, oroigarri hau ematea, udalotan eginiko lanegatik:

Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako baseliza askotan, Durangerrian, Argiñetan, adibidez, ohitura dute jaietan *kofradia bazkaria* egitea. Horrelako bazkarietarako ontzi edo bajilla bereziak izaten dira irudi eta izenak daramatzatela. Gaur egun horrelako ontziak. Legutiano-Ollerietako Euskal Zeramikaren museoa ikusi ahal dira.

Pitxar berri hauetariko bat da Garai, Izurtza eta Mañaria udalek eskaintzen dizuten oparia. Hala irakur daiteke: «Jose Luis Lizundiari iturri zaharretik ur berriak zabaltzeagatik gure herrietan».

Jose Loizate, *Garaiko* alkate jaunak,

Iker Ajuria, *Izurtzako* alkateorde jaunak,

Javier Arteaga, *Mañariko* alkate jaunak.

3. Gerediaga elkarte

Larrea bere aitarekin hasi zen lanean santugile bezala, aitonak Bilbon sortutako lantegian. 1967an, aitaren lantegia utzi eta bere kabuz hasi zen lanean eta hartu zuen lehenengotako lana Gerediaga elkartearen enkargu bat izan zen: urte hartan, 1967an, Mañaria herrian *Kirikiñoren* omenez Gerediagak jarriko zuen eskultura.

Urte hartan, Valentin Lasuen zen Gerediaga elkartearen burua eta Jose Luis Lizundia, idazkaria. Horregatik, elkartearen ohorezko lehendakaria den Valentin Lasuen jaunak, Vicente Larreak, ospakizun honetarako beren beregi egindako eta, dakigunez, moldea deseginda dagoelako, errepika ezinezko izango den irudia emango dizu.

* * *

Dantza emanaldia (Salbadoreko zelaian)

Irteeran txistulariek *Alkate soñua* joko dute.

1. Agurra

Dantza hau, Kriskitin taldekoek, biolinez lagundurik dantzatuko dute.

2. Dantzari dantza

Euskal Herri osoan hain errotua den *Ezpata Dantza* edo *Dantzari Dantza*, badakigu jatorriz Durangerrikoa dela. Bederatzi dantza desberdinez osatutako dantza sorta da: *Agintariena*, *Zortzinakoa*, *Ezpata txikiak*, *Banangoa*, *Binangoa*, *Ezpata nagusiak*, *Launangoa*, *Palu jokoa* eta *Txontxongiloa*.

Herriko jai nagusietan eta ospakizun garrantzitsuetan agintarien aurrean dantzatu ohi ziren, herriko bandera ere eramaten zutelarik.

Gaurko hau ere, ospakizun historikoa da, Durangerriko lehen Euskaltzainaren izendapen eguna ospatzen dugulako Merinaldeko Alkate eta gainontzeko agintariekin batera.

Abadiño, Garai, Iurreta, Izurtza eta Mañariko dantzarietz osatutako dantza taldeak eskainiko dizkigu: *Agintariena*, *Ezpata joku txikia*, *Banangoa*.

Banangoa, antzina egiten zutenez, koplak doinuz (lagunduta) dantzatuko dute.

3. Platillu soñua

Karl Wilhmen von Humboldt, Lizundiaren esanetan «vascología» edo euskalaritzan, nazioarte mailan, lehen maisua izan zena, 1801.ean izan zen bigarren bidaia hartan, Durangoko dantzarietz, *Gorpusti* jaietan (Durangoko jai nagusiak sasoi hartan) dantzatzen zuten *brokel* edo *ezkutu dantza* ikusi eta deskribatu zuen besteak beste.

Kriskitin taldekoek, 1999.ean berreskuratu zuten *platillu* dantza hau. Humboldt-en deskribapena jarraituz eta berak batutako musikagaz, 200 urtez ahaztuta egon den arren, Iñaki Irigoienek laguntzagaz eta Jose Luis Lizundiaren ekarpenari esker, gaur, posible izango dugu *platilluen* soinuagaz gozatzea, Euskaltzaindiaren eta Diputazioaren artxibategian aurki daiteke.

Egun handi honetan esker onez gatzokizu Kriskitin taldekook.